7 יוני, 2018
כ״ד סיון, תשע״ח

לכבוד

גב׳ דורית סלינגר
הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון
באמצעות דואר אלקטרוני

שלום רב,

הנדון: השקעות גופים מוסדיים בהנפקת חברת גלוברנדס גרופ בע״מ
העוסקת בהפצת מוצרי טבק ועישון

באחרונה פורסמו באמצעי התקשורת ידיעות בדבר השתתפותם של מספר גופים מוסדיים בהנפקה שהובילה חברת גלוברנדס גרופ בע״מ, אשר הינה בעלת פעילות ענפה בתחום ייבוא, מכירה והפצת מוצרי טבק ועישון. ואכן, בחינת תשקיף הצעת מכר לציבור שפרסמה החברה מגלה רשימה ארוכה של גופים מוסדיים וגופים הנמנים על קבוצות דיווח מוסדיות אשר השתתפו בשלב המכרז המוסדי[1] וגוף נוסף, הנמנה על קבוצת דיווח מוסדית, אף נתמנה כעושה שוק במניות החברה, עובר לתחילת המסחר בה[2].

השתתפות המוסדיים בהנפקה שיש בה כדי לתרום לענייניה העסקיים של חברה אשר הצלחתה מבוססת על צריכת מוצרי טבק הגורמים, על-פי מחקרים, לסכנה בריאותית היא בראייתנו מהלך פסול מבחינה ערכית ומעשית. הגופים המוסדיים שהשתתפו בהנפקה מנהלים את חסכונות הציבור, וחלקם אף משווקים לציבור פוליסות בתחום ביטוח הבריאות, הכוללות כיסוי לתרופות ולטיפולים הנובעים מנזקי העישון.

יוצא אפוא, שביד אחד מתיימרים הגופים המוסדיים שהשתתפו בהנפקה להבטיח את רווחתם הכלכלית של העמיתים ולספק מענה ביטוחי לצרכי הבריאות של המבוטחים, אך בידם השנייה הם משקיעים ישירות בחברות המקדמות מוצרים שעל-פי מחקרים גורמים לתחלואה ולמוות בטרם עת.

בדו״ח שר הבריאות על העישון בישראל לשנת 2017 מיום ה-31 במאי 2018 צוין:

״כיום ישנה הסכמה גורפת וחד משמעית, וכך גם מצוין בחקיקה, שהשימוש במוצרי טבק גורם לתחלואה קשה, לנכות ואף למוות. ההערכות לגבי ישראל הן שהעישון אחראי לכ-8,000 מקרי מוות בשנה, כ- 800 מהם בקרב לא מעשנים שנחשפו לעישון של אחרים (עישון כפוי)״[3]

[1] עמ׳ ב-10. https://maya.tase.co.il/reports/details/116391
[2] https://maya.tase.co.il/reports/details/1164982
[3] עמ׳ 79. https://www.health.gov.il/PublicationsFiles/smoking_2017.pdf

במצגת למשקיעים שפרסמה גלוברנדס[4] מציינת החברה, בין היתר, כי מגמת הירידה בשיעורי העישון אשר החלה בתחילת שנות ה-70', התהפכה וכי האומדן (בשנת 2016) לאחוז המעשנים מכלל האוכלוסייה הבוגרת בישראל הוא 22.5% לעומת 19.8% בשנה שעברה.

לנוכח דברים אלה, לא ניתן לפרש את השתתפותם של המוסדיים בהנפקה אלא כמהלך המכוון כולו להשאת ערך כלכלי על חשבון העלייה המדאיגה בעישון בישראל ותוך התעלמות מההשלכות הרות האסון של העישון על חייו ובריאותו של הציבור.

ונדגיש: גם אם פירות ההשקעה בגלוברנדס עשויים להניב תשואה בהיקף כזה או אחר לעמיתים בטווח הארוך, הדברים בטלים בשישים לנוכח הסיכון הישיר והמיידי שעלול להגרם לבריאות הציבור כתוצאה מהמשך התפשטותה של מגיפת העישון בישראל. וכאילו אין די בכך, הרי שמהלך ציני זה של המוסדיים פוגע בראש ובראשונה בבני הנוער והצעירים בישראל, החשופים יותר מכל קבוצה אחרת לסכנות ההתמכרות והעישון.

השתתפות המוסדיים בהנפקה אף עומדת לדעתנו בניגוד גמור לרוחו של חוזר גופים מוסדיים 2017-9-24 מיום ה-3 בדצמבר 2017, ואשר עניינו "הצהרה על מדיניות השקעה צפויה בגופים המוסדיים". בסעיף 2 לחוזר נקבע:

"השקעה אחראית היא השקעה המתחשבת ברווחה החברתית הכוללת בנוסף לשיקולי הרווח הכלכלי. נושא זה תופס לאחרונה חלק הולך וגדל בשיח הציבורי העולמי בכלל ובתחום ההשקעות בפרט".

כאמור, השתתפות ישירה ופומבית, ואף בהיקפים משמעותיים, של גופים מוסדיים בהנפקת חברת גלוברנדס, אינה הולמת בראייתנו את רוח החוזר. לפיכך, אנו פונים אליך בבקשה כי תפעלי לבחון השקעות אלה בהתאם לאמור בחוזר ובפרט ביחס לחובות המוטלות על הגופים המוסדיים ביחס להצהרות בדבר מדיניות השקעתם.

אנו סבורים, כי על המוסדיים שהשתתפו בהנפקה לגלות כיצד קיבלו את ההחלטה להשתתף בהנפקה, מיהם האורגנים שנטלו חלק בהחלטה, על סמך איזה מידע פעלו, ועד כמה – אם בכלל – התייחסו להשלכות ההרסניות של העישון על בריאות הציבור במסגרת שיקול דעתם. עוד מתבקש לדעתנו לבדוק את התפקיד שמילא הדירקטוריון בגופים המוסדיים שהשתתפו בהנפקה בהחלטה ליטול בה חלק, וזאת לנוכח השפעותיה הדרמטיות על בריאות הציבור ועל אמון הציבור בגופים המוסדיים.

למעלה מן הצורך, נזכיר כי הצורך לפעול בנחרצות כדי למגר את תופעת העישון עולה מהדוח השנתי 68ג' לשנת 2018 של מבקר המדינה, אשר פורסם ביום ה-8 במאי 2018[5]. בדו"ח זה קבע המבקר:

"ההתגייסות של הממשלה... למאבק בעישון היא תנאי הכרחי לצמצום התופעה ונזקיה. על משרדי הממשלה, ובפרט משרדי הבריאות, האוצר, החינוך והגנת הסביבה, להירתם במלוא המרץ למאבק בעישון ובנזקיו. עליהם לקדם פעולות חקיקה והסדרה, לבצע הסברה ולהגביר את פעולות האכיפה בתחום זה"

[4] ראו שקף מס' 11 https://www.magna.isa.gov.il/details.aspx?reference=2018-01-049489&file=1&id=013271#?id=013271&reference=2018-01-049489&file=1
[5] http://www.mevaker.gov.il/he/Reports/Report_627/ec2bf97b-92ee-418a-905f-cc3c0eafdac8/208-tabak.pdf

במבט צופה פני עתיד, וכלקח מהפרשה, אנו קוראים גם לבחון לעומק את אופן ניהול הסיכונים בגופים המוסדיים בהשקעות בחברות אשר חלק משמעותי מפעילותן מביא, באופן ישיר, לנזקים משמעותיים לחברה ולסביבה בכלל ולבריאות הציבור בפרט. זאת, כחלק מעידוד גישה בדבר אחריות חברתית בהשקעות של גופים מוסדיים[6] (SRI – Socially Responsible Investments).

בהקשר זה, מוצע לשקול את קידומה של אסדרה שתאסור השקעות המנוגדות באופן מובהק לעקרונות ה-SRI, בין היתר ע״י סינון שלילי (negative screening) המחייב משיכת כספים מחברות מסוימות או הימנעות מהשקעה בהן משיקולי SRI. בשלב הראשון, יש לדעתנו לאסור במסגרת האסדרה המוצעת על השקעתם של גופים מוסדיים בעסקים שפעילותם פוגעת בבריאות הציבור, ובראש ובראשונה בחברות לסיגריות ולמוצרי טבק ועישון.

בברכה,

שירה כסלו

מנכ״לית המיזם למיגור העישון

לידיעה:

מר אבינעם ערמוני, יו״ר המיזם למיגור העישון

[6] כפי שמפורט גם בנייר עבודה בנושא שפורסם ע״י משרד האוצר, אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון בפברואר 2008 http://mof.gov.il/hon/documents/sri.pdf